

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Megjelenik minden vasárnap egy ívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Királyi Pál-uteza 13. szám.
(Szent-István-Társulat).

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szövege, minden közlés után 3 kr. (6 fillér) fizetendő. — Egyéb hirdetéseknek egész oldal 16 frt, fél 8 frt, negyedrészt 4 frt és egy nyolczadrész oldal 2 frt. A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

HIVATALOS RÉSZ.

Kivonat a kalocsai egyházmegye XIII. körleveléből.

1588. sz. A tanköteleseknek a fatenyésztésben való gyakorlati oktatása.

Az alább egész terjedelemben közölt vallás- és közoktatásügyi miniszteriumi felhívás értelmében előírom ezennel, hogy iskoláink igazgatói, illetve tanítói a tanköteles gyermekeknek a fatenyésztésben való gyakorlati oktatására nézve szem előtt tartásával a miniszteriumi felhíváshoz csatolt utasításnak a maguk részéről minden lehető és észravezetőt elkövetni iparkodjanak.

Mint hogy azonban az utasítás I. pontjának második bekezdése szerint a fatenyésztésben való gyakorlati oktatás a nagy nyári szünet alatt vasár- és ünnepnapokon tartandó, s ezen nyári időszakra oly foglalkozások (kapálás stb.) vannak előírva, melyek úgy a szülők, mint a tanulók előtt a szolgáló munka látszatával bírhatnak, s így ezeket megbotránkoztatnák: meghagyom, hogy a szóban forgó gyakorlati oktatás vasár- és ünnepnapokon csak a délutáni isteni tisztelet befejezése után tartassék meg, s akkor is mellőzendő minden olyan foglalkozás, mely a közfelfogás szerint a szolgáló munka neméhez tartozik, s így a vasár- és ünnepnap megszenteltelenítésével s a hívek s tanulók vallásos érzületének megsértésével járhatna.

Kalocsa, 1898. április 5.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől. Valamennyi főispán egyházi főhatóságnak.

588. eln. szám. Hivatali elődóm a földmivélsügyi m. kir. miniszter ural egyetértőleg 1894. évi október hó 23. án, 2051. eln. szám alatt kelt rendelettel az 1894. évi XII. törvényzikk 45. §-a értelmében a községi falkolakezelők részére szóló utasítást adott ki, melynek II. része a tanköteles gyermekeknek a fatenyésztésben való gyakorlati oktatására szolgáló tantervét is tartalmazta s ezt annak idején a közigazgatási bizottságokkal a szokásos módon való közhírré tétel és szigorú foganatosítás végett közölte, a kir. tanfelügyelőket pedig utasította, hogy a fatenyésztésnek a népiskolákban e rendelet értelmében leendő oktatására felügyeljenek.

Mint hogy említett utasítás annak idején az egyházi főhatóságokkal nem közöltetett, szükségesnek tartom a főt egyházi főhatóságnak utólag tisztelettel és oly kérelemmel megküldeni, hogy azt közhírré téve a főhatósága alá tartozó felekezeti tanítókat annak pontos betartására kötelezni méltóztassék. Bu. lapest, 1898. márczius hó 5-én. *Wlassics Gyula* s. k.

588. 98. eln. számhoz. *Utasítás.* A mezőgazdaságról és mezőrendéségről szóló 1894. évi XII. t. cz. 45.

§-ának rendelkezése alapján a községi falkola-kezelők részére és a tanköteles gyermekeknek a fatenyésztésben való gyakorlati oktatására kiadott a m. kir. földmivélsügyi miniszterrel egyetértőleg a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1894. évi 2051. eln. sz. rendeletével.

I. A fatenyésztés nemcsak a népiskola V. és VI. osztályában, hanem folytatólag az ismétlő iskolában is a tanköteles kor befejeztéig elméletileg és gyakorlatilag tanítandó: az V. és VI. osztályokban azonban a fatenyésztés tananyagának már magában is kerek egésznek kell képeznie.

Mint hogy a legtöbb faluban a nyári iskolai szünet a törvény által megengedett négy hónapra terjed, úgy az ismétlő iskola, mint a népiskola V. és VI. osztályának tanulói a fatenyésztés gyakorlati oktatására a szünet alatt is ünnepnapokon és vasárnapoként kötelesek megjelenni.

Ott, hol a községi falkola kezelésével nem néptanító van megbízva, vagy ha néptanító van megbízva, de a községben több néptanító van: a községi összes tanköteles gyermekeket a gyakorlati fatenyésztésben — az alábbi tanterv szerint — az köteles oktatni, ki a községi falkola kezelésével megbízott.

Ha valamelyik község a községi falkola fentartása alól felmentetett és a községben sem az ottani népiskolának, sem más magánosnak nem volna alkalmas gyümölcsöse vagy falkolája, a melyben a fatenyésztés gyakorlatilag tanítható lenne, a népiskolában a fatenyésztés elméleti tananyaga mégis tanítandó és a gyakorlati oktatás végett a tanulóknak a legközelebbi községben létező községi vagy népiskolai falkola megmutatandó.

A tananyag aszerint, a mint egy népiskolában egy vagy több tanító van, akként osztandó be, hogy a fatenyésztést valamennyi osztályban ugyanazon tanító tanítsa.

A fatenyésztés tanítása, általában minden népiskolában kötelező; olyan városokban és községekben azonban, a melyekben a népesség foglalkozása főleg az iparra és kereskedelemre szorítkozik és a fatenyésztésben való oktatás a községi falkolák igen nagy távolsága miatt különös nehézségekkel járna: a fatenyésztésben való oktatás alól — a községnek indokolt előterjesztése és a kir. tanfelügyelő véleménye alapján — a felmentést esetleg esetleg megadom.

II. A fatenyésztés tanításának anyaga: I. A népiskolák V. és VI. osztályában.

Az őszi időszakban: fagyok gyűjtése és megismertetése, valamint azoknak előkészítése az elvetésre. Talsjelkészítés (ásás, gerchlyezés) ágyak és sorok kijelölése. Magvetés esetleg más — a községi falkolában

szokásos szaporítási módokat kitanítása (pl. töltés, dugványozás).

Egy éves vadeselemek felszedése, válogatása, pikirozása, vermelése és kiültetése azoknak névvel vagy számmal való jelzése, továbbá lagódorásás: a kiültetésre alkalmas fáknek a faiskolákból való felszedése, azoknak ideiglenes elvermelése, vagy kiültetése az állandó helyre, különféle kötelek alkalmazása. Gyümölcs-szedés, gyümölcs-értékesítés.

A téli időszakban: Rigolozás, trágyázás. Oltási gyakorlatok fűzavesszőkön, azon oltási módokat szerint, a melyek a községi faiskolában használatosak (párosítás, lapozás stb.) Oltások kézben, ha ezt a faiskolában rendszeresen alkalmazzák.

Hernyózás, keregtisztítás a beteg, vagy élősdiek által megtámadott fákon, ilyeneknek bemutatása és a baj ellen való védekezési eljárásoknak gyakorlása. Anyafák trágyázása, öntözése és nyese.

A tavaszi és nyári időszakban. Oltványok kiültetése a faiskolába, oltások helyben. Oltványok tisztogatása, kötelek feloldozása, egy és két éves oltványok metszése, törzsnevelés. A magápoló- és oltványiskola gondozása a nyár folyamán (kapálás stb.) Szemzések alsó szemre.

2. Az ismétítő iskolákban.

Az elemi népiskola V. és VI. osztálya számára előírt elméleti és gyakorlati tananyagok folytonos ismétlése és tovább gyakorlása melletti ismertetendők a következők: az eperna-tenyésztés, tekintettel a helyemhernyó tenyésztésre. A szőlőművelés, tekintettel az amerikai fajok tenyésztésére.

A faiskolák és a gyümölcsösök berendezése, élő-szövények készítése. Gazdassági fák ültetése, tekintettel a futóhomok területekre, utakra, hegytetőkre és azoknak betámasztására. A fák betegségeinek gyógyítása, azok elenségeitől való védekezés.

Gyümölcsfajták ismertetése (pomológia)

A gyakorlati tanítás mellett és azzal kapcsolatban, alkalomszerűleg a következő elméleti magyarázatok adandók elő: a fáról általában. A fák külső tagjainak ismertetése. Táplálkozás, növekedés, szaporodás külsőleg észlelhető folyamatai. A fák általános életföltételei. A talaj (a különböző talajnemek és ezeknek megművelése, talajművelő eszközök, talajjavítás, trágyázás). A nedvesség, a levegő, a meleg és a világosság szerepe a növények életében teljesen gyakorlati példákon fejtegetve. A csirázás feltételei.

A fák és cserjék leíró ismertetése. A fák és cserjék természetrajzi leírása a talaj és éghajlat iránt való igényeiknek, tenyésztésük módjának és különböző célokra való felhasználásuknak ismertetésével.

a) A kerti gyümölcsfák és cserjéknél.

b) A gazdasági, erdei és dízfáknál, valamint cserjéknél.

Ezen tantervben felsorolt elméleti anyag tanítható ugyan a népiskolai természettudományi és gazdaságtani oktatás keretében is az erre kiszabott órákban, de sokkal ezerszerűbb azoknak a gyakorlati alkalmával és azzal párhuzamban való tanítása, minthogy e téren az elmélet elválaszthatatlan a gyakorlatiától: az elméleti részek tehát nem képeznek az iskolában önállóan tanítandó külön fejezeteket.

Ugy az elméleti, mint a gyakorlati ismeretanyag folytonosan ismételendő, egyrészt azért, hogy az ismeretek a tanulók emlékezetébe jól bevésődjenek, másrészt azért, hogy a tanulók a munkát a szokás által megkedveljék és kezűgyességük fejlődjék.

A nagyszabeni tanítónőképző-intézet. A nagyszabeni sz. Ferencz-rendi noverek nyilvánossági joggal ellátott tanítónőképző-intézete I. osztályába az 1898. 9. tanévre felvételteliről folyamodhatnak 14. életévüket betöltött olyan tanulók, kik a polgári vagy felsőbb leányiskola IV. osztályát vagy a felső népiskola II. osztályát sikerrel végezték, vagy a folyó tanévben végzik.

A kérvények *f. év június hó 15. ig* a képezde igaz-

gatóságához nyújtandók be, a következő mellékletekkel felszerelve:

1. A folyamodó keresztlevele,

2. orvosi bizonyítvány arról, hogy a folyamodó növendék teljesen egészséges, ép testi szervezettel bír s hogy különösen a látási, hallási és beszélni organuma hibátlan.

3. iskolai bizonyítvány a fönnelölőt osztályok egyikeről. Olyanoknál, a kik a folyó tanévben végzik azon osztályt, a megelőző osztály-bizonyítvány s az idejű szaki értesítő csatolandó. Az ilyenek kötelesek a főlvételi vizsgálatot megelőzőleg a már akkor megszerezhető iskolai bizonyítványt a képzőintézet igazgatójának bemutatni.

A főlvételi vizsgálatra a jelentkezők hivatalos levelben meghívót kapnak, a melyben a felvételi vizsgálat napja is jelezve lesz.

A főlvételi vizsgálat két részből áll: írásbeli és szóbeliből. Az írásbeli vizsgálat tárgyai: magyarnyelvi fogalmazvány és 2-3 egyszerű számtani példa kidolgozása. A szóbeli vizsgálat tárgyai: magyar nyelv, számtan, földrajz és történelem. Kőre a vizsgálatnak a polgári iskolában tanított anyaga e tárgyaknak.

A szóbeli vizsgálat után a vizsgáló-bizottság kihirdeti a főlvétel eredményét. A kérelemben kiteendő, hogy *benlakó* vagy *bejáró* akar-e lenni a növendék. Benlakási havi díj 18 frt. Bejárók a szabályzat értelmében jóval kisebb számban vétetnek föl. Prospektust a benlakásról kívánatra az intézeti fönökő-készséggel küld.

A III. osztályba felvehető 16. életévüket betöltött olyan tanulók, a kik a felsőbb leányiskola VI. osztályát végezték, továbbá olyan óvónő-jelöltek, kik a jelen tanév végén az óvónő-képesítő oklevelet megszerzik, esetleg már megszerezték, de életkoruk 18 évétul nem haladták.

Ezen folyamodók épen ugy, mint a felsőbb leányiskolát végzettek főlvételi vizsgálat nélkül vétetnek fel. A folyamodvány benyújtásának módja és határideje ezen jelölteknel is ugyanaz, mint az I. osztályba folyamodóknál Nagy-Szeben, 1898. május 9-én. *Dr. Bilinszky Lajos*, képezdei igazgató.

Kérelem. Felkérem azon t. óvónőket és tanítónőket, kik szivesek voltak az esztergomi érseki kisdé-óvónő-képző intézet segélyalapja javára szelvények értékesítését magukra vállalni, sziveskedjenek a gyűjtött összeget, esetleg a megmaradt szelvényeket hozzám, május 21-ig beküldeni. Esztergom, 1898. május 6-ikán. *Számord Ignác*, igazgató.

Meghívás. Az *Ujsász-szolnoki* kerületi róm. kath. tanító-egylet május hó 24-én d. e. tartja Szolnokon, a Constantin-iskolában rendes évi gyűlését, melyre a tanügybarátok tisztelettel meghívotnak. *Cservenyicz Pál*, tanító egyleti jegyző.

NEM HIVATALOS RÉSZ.

A kirándulás értékesítése a népiskolai nevelés keretében.

(Vége.)

A most következő sorokban az erre megengedett tér keretében megismertetni óhajtom, minő eljárást kell követnünk az iskolai kirándulások alkalmával, hogy azok az érzelmekre, a szívre és a szervezetre jótékony, hasznos befolyással legyenek.

Alkalmas, derült időben az iskolai szünnapok valamelyikén (egyik alkalommal reggel, másik alkalommal délután) szép rendben, dalok hangoztatása között kivezetjük növendékeinket a községi határ olyan részére, hol a kirándulást akadályok nélkül értékesíthetjük

Már az úton rendezünk menetelési- és szabadgyakorlatokat, gyors futást, persze nem kimerülésig. Célpontunkhoz érve, elegendő pihenés és szórakozás után magunk köré gyűjtjük a gyermekeket és a látottakból kihozható kérdéseket intézünk hozzájuk, közben-közben a szükséges közléseket is megteszszük mint azt alább láthatjuk.

Látjátok ama fényes tornyot? Melyik tájék felé esik ez tőlünk? Hogyan hívják ama községet? Községünk melyik utcáján megyünk N. községbe? Ki szokta N. községből a mi községünket meglátogatni s olyankor a községháza-hoz hajtani? Ki tudja? miért jön a szolgabíró ur mi hozzánk? Kell-e engedelmeskedni a szolgabíró úr rendeleteinek és parancsainak? Mi történik azzal, aki ellenszegül, nem engedelmeskedik azoknak? Lassátok! a törvény ellen vétő, engedetlen börtönbe zart ember meg van bélyegezve s ez által nagyon sokat veszít az emberek becsléséből és a jó Isten sem szereti az ilyen embert, Szent Péter által azt mondotta egykor: »Mindenki engedelmeskedjék a törvényes felsőbbségnek, mert az nem mástól van, hanem Istentől. Ha nagyok lesztek, mit fogtok hát tenni?»

Ama út balra hová vezet? Sok fát látunk ott az út mellett, mi az? Ki ültette az erdőt? Hát a fát? Csak egyféle fa van az erdőben? Milyen fákat láttatok az erdőben? Milyen fákat ismerünk még? Milyen fa ez, melynek árnyékában vagyunk? Melyek a fának részei? Ki tartja fenn, ki gondolja a fákat? Szabad a fák ágait letördelni, megcsontítani? Nem bizony! A fák Istennek teremtményei, melyek a mi javunkra teremtettek, nekünk sok hasznot hajtának s mert élő teremtménynek megcsontításukat megsínylik, abból különféle növényi betegségeket kaphatnak, sőt teljesen elpusztulhatnak. Milyeneknek kell a fák irányában lennünk?

Nézzetek balra! Ott is látunk fákat, az is erdő? Az ilyen ritka fás helyet bereknek nevezzük. Menjünk a berek felé! Mi van itt a fák alatt? Folyik ez a víz? Hogyan nevezzük az ilyen kis folyó vizet? Van a pataknál nagyobb folyó víz? Neveztetek ilyeneket! Melyik országunk legnagyobb folyó vize? Melyik a legmagyarabb folyó? Melyik hazánknak legnagyobb álló vize? E patak partján milyen sok szép virág van. Ki ültette ezeket? Tudnánk mi ilyen szép, ilyen illatos virágokat készíteni? Ki ápolja a virágokat? Ki gondoskodik róluk? Hát mi rólunk? Mit nyerünk mi a gondviselő Istentől? Hát jó szüleinket, kedves testvéreinket kitől nyertük? Kinek tartozunk mi ezért halát adni? Hogyan fejezhetjük ki Isten iránt érzett halánkat? Szerettek ti imádkozni, énekelni? Álljatok fel! Énekeljék el azon hálaadó éneket, melynek kezdete »Téged Isten dicsérünk.« (Énekelnek).

No most mehettek egy időre játszani, a ho-

zott ennivalót elfogyaszthatjátok, a patakból ihattok s a lányok jól teszik, ha e szép virágokból kötnek egy koszorút, mit, ha haza megyünk, a határkeresztre felteszünk.

Ilyen czélszerű szórakozás után ismét összegyűjtjük kis seregünket s folytatjuk kérdéseinket s az azok közé illesztett közléseket.

Ime egy kis dombocská! Kovács N., végy egy kis pálczikát s egy kevéssé bolygasd meg azt! Micsoda apró állatocskák mozognak a föld között? És azok a fehér holyagocskák mik lehetnek? Mi előtt állunk mi most? Helyesen! egy hangyaboly előtt. Mit tesznek a kis hangyák tojásaikkal? Miért feltik tojásaikat? Nézzétek! most egy szárnyas hangya bujt ki, ez az anyahangya, olyan mint a méheknél a királynő. Figyeljétek meg jól a hangyaboly szerkezetét! Ugyebár ügyesen van építve? Ki tanította őket arra, hogy ily rendezett lakást tudjanak építeni? Szorgalmas állatok a hangyák? Milyeneknek kell lenni nektek is? Mi hasznotok lesz, ha szorgalmasak vagytok? Mi kárt okozhat a restség? Ugy van, sok bajt okoz. Már a katekizmusból olvastuk, hogy: »a restség a bűn anyja.« Szeretheti tehát a jó Isten a rest embereket?

Csendben, zajtalanul jöjjetek ide! Mit láttok a bokorban? Mi van a fészekben? Hát a kis madárka alatt mit láttok? Miért ül a tojásokon? Mik lesznek hát a kis tojásokból? Csak egy öreg madárka lakik egy fészekben? Hol lehet most a másik? Ugy van! élelmet keres, repked ide s tova, míg egy gabna szemet vagy fergecskét talál s aztán ide hozza párjának. Ki látott már fészket? Mit tettél a fészkekkel Szilágyi? Mondjátok csak! helyesen tett Szilágyi, midőn a kis tojásokat elszedte? Szabad-e a madarak fészket kifosztani vagy elpusztítani? Miért nem? Mit tennének kedves szüleitek, ha házatokat kirabolnák vagy elpusztítanak?

Ezekhez hasonló kérdéseket intézünk a kirándulás komolyabb perczeiben a gyermekekhez, valahányszor egy újabb kérdésekre és közlésekre alkalmat szolgáltató tárgyhoz jutunk. Kérdéseinket s közléseinket tehát úgy intézzük, hogy kérdésekre adandó feleletek s a közlésekből levontak bővítsek az ismeretet, nemesítsek a szívet, szóval kellő mennyiségű anyagot szolgáltatassanak a tudásnak és érzésnek iskolában kidolgozandó édes mézéhez.

Ily hasznosan eltöltött egy pár óra után a gyermekesereg kielégített tudásvágygal, tiszta eredetéről alkotott képzetekkel és ismeretekkel gazdagított értelemmel, jó érzésre, nemes tetterre és érzelemre buzdított, élvezetet szerző tanítója iránt haládatos, szerető szívvvel, megfrissült, megelégnékült szervezettel, vidám énekszó mellett indul haza s a határkeresztre Isten jósága, bölcsesége iránt érzett imádatlal függeszti fel a természet ölen diszlo istengondozta virágokból font koszoruját, azon forró óhajjal,

vajha a jövő szünnapon frissel, üdével, illatosabbal cserélhetnék fel azt.

Amennyire szűkre szabott terem engedte, igyekeztem a kérdést tőlem telhetőleg megvilágítani. Szerény munkám legértékesebb jutalmul azt tekinteném, ha ez által megkedveltetném pályatársaim mindegyikével az iskolai kirándulásokat, mint az értelem és érzelem gazdagításának, némesítésének egyik hatalmas tényezőjét, s mint az ellankadt, kifáradt szervezetnek felfrissítőjét.

Adja Isten, hogy úgy legyen!

Závatzky István.

A közhasznú (reál) ismeretek a népiskola négy alsó osztályában és ezek tárgyalása.

Ha a népiskola célját és hivatását teljesen ki akarjuk fejezni, akkor először is a népiskola működésének két főrészt kell megkülönböztetnünk; még pedig annak *nevelői* feladatát és *tanítási*, azaz ismeretterjesztő kötelességét. Ami iskoláink nevelési ténykedését illeti, ezélünk az, hogy vallásos és amit az igaz vallásosság magában foglal, erkölcsös és erényes hűveket neveljünk szent egyházunknak és munkás, becsületes polgárokkal gazdagítsuk edes magyar nemzetünket. Ezen szellemben működni és a kívánt célt elérni, a népiskola első, legfontosabb feladatát kell, hogy mindenkor kepezze.

Ami a népiskola ismeretterjesztő voltát illeti, itt számolni kell tanulóink jövő hivatásával. Tekintettel kell lennünk azon követelésre — még pedig első sorban — a melyet a gyakorlati élet terére iskoláinkból egyenesen kilépő ifjuság jövő életszükséglete elének támaszt, és figyelemmel kell lennünk azon körülményre is, hogy népiskolai ifjuságunk jó része különösen a nagyobb városokban, a magasabb ipari, kereskedelmi és tudományos pályákra lépni óhajtván, oly előkészületet kíván tőlünk és jogosan, hogy az átlépő magasabb iskolában az ott uralkodó valóban nehéz — mert minden ámenetet nélkülöz — rendszerrel megküzdni képes legyen.

Miután azonban a népiskola működését kétfele osztani teljesen lehetetlen, gondoskodni kell oly módról, mely, mind a két irányt összeegyeztetve, eléri azt, hogy a két részről támasztott igényeket a lehetőségig kielégíti.

A népiskolai tanítás *főcélját* nem az képezi, hogy tisztán tárgyismeretet nyújtunk, hanem a tárgyismeret eszköz gyanánt szolgáljon arra, hogy a gyermek szünnvadó lelki világának erőt, tehetségeit felkeltsük, azokat fejlesztjük és alkalmassá tegyük részint az általunk nyújtott tárgyismeret öntudatos befogadására, részint pedig, hogy a gyermek képességeit oly fokra emeljük, hogy az maga is tudjon új ismeretekre szert tenni.

Az ily tanításra természetesen csak akkor leszünk képesek, ha a tanítás eredményét és hatását mértékét nemcsak a tananyag mennyiségében, hanem annak miként való feldolgozásában és öntudatos tételeiben is keressük.

E tekintetben igaza van azon német pædagogusnak, aki azt mondotta, hogy sohasem legyenek a nevelők és tanítók közömbösek az iránt, milyen úton-módon jutott a tanuló tárgyi ismereteinek birtokába. És ez igaz! Mert hisz tudás és tudás között vajmi nagy a különbség. A logikai, az összefüggő és öntudatos ismeretterjesztés egészen más *szellemi prozesszust* idéz elő a gyermek lelkében, mint a *holt* betanulás, a melyet csak hosszas gépies gyakorlás által magunkévá tettünk.

A szellemfejlesztő tanítás legnagyobb átka — a gépies tanítás! Hogy mily káros, mily lelekölő és időtrabló az ily tanítás, arról valójában csak akkor győződnék meg és nyernék tiszta képet, ha a két különböző módon vezetett gyermek szellemvilágába bepillant-hatnánk.

A népiskolai tanítás minden ágán és minden tárgyánál bő alkalom kínálkozik arra, hogy a gyermek szellemi erejét fejlesztjük. A vallástanítástól kezdve le egészen a rajzolásig azon kell lennünk, hogy holt, meg nem értett, szellemileg meg nem emésztett tudással a gyermek zsenge agyát meg ne terheljük; mert az ily tudással alkotó képességet meg nem termékenyítjük, sőt ellenkezőleg, ébredő lelki erőt csirájukban fojtjuk meg.

A szellemi munkalkodásra nézve népiskoláinkban határozottan az első helyen áll a *szám-tan*; ennek a már említett elvek szerint való kezelése úgy szellemi, mint gyakorlati haszna szempontjából fölötte és okvetlenül szükséges. A *nyelv* és *nyelvtan* öntudatos tanítása is hathatósan foly be úgy a lelki tehetségek fejlődésére, mint a népiskola praktikus irányának érvényre emelésére. De miután népiskolai tanításunk most említett két ága értekezésem szoros tárgyát nem képezi, ezeknek bővebb magyarázatába nem bocsátkozhatom, hanem e helyett fejtegetni akarom és mélyen tisztelt kartársaim nagyrabecsült figyelmét arra irányítani szándékozom: *miként lehetne a reálismeretek alapján az első négy osztályban tanulóink értelmi erejét fejleszteni.*

A népiskolai tanterv, amint tudjuk, csakis a földrajzt illetőleg intézkedik határozottan a végzendő tananyag tárgyában az első négy osztályban. A természeti tárgyakat a *beszéd- és értelemgyakorlatok* körébe utalja, még pedig az *olvasmány-tárgyalás* alapján. Ezekre vonatkozólag szeretném kimutatni: *mit, mennyit és miképp* kellene az olvasmánytárgyalásra utalt ezen tárgyakból venni és ezéknél eljárni.

Korunk óriási haladása a természettudományok nagy és alapos művelésének köszönhető. És mint mindenben a tudás alapjait a

szerény népiskola veti meg, úgy ezeknél is nekünk jutott a *magvetés* munkája; t. i. hogy az érdekeltséget a nagy és örökké bámulatos isteni természet iránt felkelteni; benne a mindenható Isten hatalmát szemléltetni; a természet nagy háztartásában mozgó élő lények és termények ismeretére tanulóinkat vezetni, valamint őket a mindenségben előforduló jelenségek és különböző erők mibenlétéről tájékozni és felvilágosítani, ezeket velök elemeikben megismertetni kötelességünknek ismerjük.

Ezen eljárásunknál négyféle czélt szolgálunk: 1. tárgyismerettel gazdagítjuk a gyermek ismeretkörét; 2. fejlesztjük értelmi erőit; 3. ha helyesen, módszeresen járunk el, nagyban tanítunk gondolkodni és 4. gyakoroljuk a gyermek gondolatkifejező képességét.

Elmélkedjünk ezen tételtől egyenkint.

I. Tárgyismeret.

Határozottan megkívánható, hogy a népiskola IV. osztályát végzett tanuló a természeti tantárgyak egyes ágaiban némi jártassággal bírjon, akár kilép az élet gyakorlati terére, akár pedig folytatja tanulmányait. Természetes, hogy itt igen nehéz a rendszeres haladás, annál is inkább, minthogy nincsen határozott fonalunk, a melyen biztosan haladhatnánk. E tárgyak anyaga mindig az alkalmazásban levő olvasókönyvhöz csoportosul és annak tartalma a legtöbb esetben az irányadó. E tekintetben igen kívánatos, sőt fölötté szükséges, hogy oly olvasókönyveket nyerjenek iskoláink, a melyek a vallás-erkölcsös, szív és kedélyképző olvasmányokon kívül, a realismeretek elemeit is rendszeresen feldolgozzák. Hogy az egyes tárgyakból mit kellene venni, azt részletekben felsorolni igen hosszadalmas volna; de elegendő lesz felállítani az elvet, mely szerint az anyag kiválasztása eszközözendő volna. Az elv pedig legyen: a népiskolai ifjuság értelmi fokának szemmel tartásával a *gyakorlati alkalmazás, praktikus érték és a közvetlen szemlélet vagy könnyen megérthető magyarázat útján elérhető ismeret*. Itt megjegyzem, hogy különös gond fordítandó volna a *természettan* körébe eső anyag feldolgozására és annak tárgyalására, miután ennél az értelemnek kiváló szerep jut; és a természeti jelenségeket nagyobb részt a gyermek tapasztalata köréből vonhatjuk le. A *természetrajzi* olvasmányok kezelése már könnyebb, mivel ezeknél a tárgy szemléletére alapíthatjuk eljárásunkat. A *földrajz* illetőleg nagyon is önállósítani kellene magunkat azon régi hibás módszertől, hogy név, adat és számhalmazzal terheljük meg a tanuló értelmét, minthogy ily tanítás és tanulás, tanulás a feledésnek. Sokkal jobb itt az összehasonlítás terére lépni. Valamint célszerűbb lenne a helyett, hogy hazánk egész közgazgatási beosztását veszszük, érte a megyéket (a mint ez a »Nepnevelő«-ben egyszer

már igen szépen kifejtve volt) nagyobb gondot fordítanánk a *helyrajzi, népismei, termelési és foglalkozási* ágakra. Ezen ágak gyakorlati értéke nagyobb és tanításuk sokkal fejlesztőbb. Megemlékezni akarok még a történelemtől is. Ezt nagyobb figyelemben kell részesítenünk, tekintettel különösen azon tanulókra, a kik a négy osztály elvégzésével a rendes iskolázattal végleg szakítanak. Törekednünk kellene, hogy ezek is nemzeti történelmünk legalább némi ismeretével, történelmi dicső multunk néhány kimagasló emlékével — melyek által hazafiasággal megtelve — lépjenek ki korunk ugysis nagyon is reális és kozmopolitikus irányu terére. A történelemnél hassunk különösen a fejlődő és csirázni kezdő *jellem* alapvonásainak kidomborítására.

Pozsony.

Mihalicska János.

(Folytatása következik)

Kath. tanítók országos bizottsága.

A mai számunkkal állandó rovatot nyitunk a kath. tanítók orsz. bizottságára vonatkozó közléseknek. E számban adjuk egyik legtekintélyesebb kath. politikai napilap közlését a kath. tanítók országos mozgalomáról, melyből láthatjuk, hogy a kath. nagyközönség még is melegen foglalkozik a mi ügyünkkel. A közlemény így szól:

A milleniumi első országos katolikus tanügyi kongresszus megnyilatkozása volt a magyar katolikus tanítói kar értelmi és erkölcsi kvalifikáltságának. Az igaz valóságos meggyőződés a megbízható hazafiság oly szép harmóniában jutott kifejezésre a katolikus tanítói kar ezen első országos felépésében, hogy méltán jutalmazhatta a keresztény közvélemény élénk, meleg érdeklődéssel e napok eseményeit s teljes joggal támaszthatott reményt az iránt, hogy a katolikus tanítói öntudat ily önértetes nyilvánítása, kezdete és alapja e tekintélyes testület országos tömörülésének, avégből, hogy az új ezredévben önjerejében bírja és találja fel minden, a katolikus nevelés összes érdekeinek megvédelmezésére szolgáló tényezőket.

A közelmúlt azonban már-már a csalatkozás keserves érzelmét támasztotta bennünk; de most örömmel látjuk, hogy a másfél évi pihenő csak a csendes és rejtett tevékenység ideje volt, mert ma már a katolikus tanítók országos bizottsága megkapva működéséhez a legmagasabb jóváhagyást, megadta a szükséges életjelt önmagáról és jövő tevékenységének teljes programmjával lép a katolikus tanügyi munkásai és a közvélemény elé.

E programmban örömmel látjuk, hogy a tekintélyvel lefolyt kongresszus határozatainak emlékiratban a nagyméltóságú püspöki kar elé való terjesztését elhatározta és a kivétel módozataival foglalkozik; valamint azt is csak dicsérhetjük, hogy a kongresszus működését külön naplóban kiadja. Kár lett volna, ha mindez elmarad; mert egy országos tanügyi tevékenység hasznos eredményei jutottak volna ezek nélkül a csendes feledés sorsára. Azonban a bizottság jövőre kiható munkásságának biztosítására legfontosabbnak tartjuk az országos bizottság szervezetére vonatkozó szabályzat elkészítésének munkáját. E kérdésnek sikeres megoldásában van szerintünk e bizottság életének sorsa, e szabályzatban kell, hogy e testület a katolikus tanügyi intenzív munkálatahoz az éltető forrást megkapja.

Legyen tehát e bizottság a katolikus tanítók egyetemét képviselő tanügyi bizottság, melyet a nagyméltóságú püspöki kar bizalommal lásson működési körében, s viszont, a magyar katolikus tanítók egyeteme büszkén és nemes lelkesedéssel tekintsen magáénak.

Kapja meg e bizottság szervezetében az erő és

tekintély azon állapotát, hogy katolikus tanügyünk erős viharokkal küzdő hajóját edzett karokkal megvédelmezni tudja és akarja is.

Legyen a szakképzettség embereinek azon kipróbált és edzett testülete, melyre minden utógondolat nélkül rábízható legyen az immár ezer éves multtal díszesítő tanítói karnak szellemi és erkölcsi irányítása.

Szóval, legyen e testület a katolikus iskolai és tanítói érdekek minden körének munkálására hivatott oly intézménye a katolikus közoktatásügynek, melynek munkálatait a nagyméltóságú püspöki kar bizalommal fogadja, tevékenységét a katolikus közvélemény lelkesedéssel kíséri s törekvésében a tanítói kar egy szívvel és lélekkel résztvegyen. Minderre ma kétszerezsen szükség van, mert a közoktatás terén oly hadjárat áll szemben a katolikus népoktatás, hol csak a védekezés is már igaz és élénk katolikus tanítói közszellemre s tevékenységre apellál.

Mi teljes készséggel előlegezzük az elismerést a megerősített országos katolikus tanítói bizottságnak, mert létezése a püspöki kar oly tagjának nevével függ össze s a bíboros hercegprímás által megerősített tisztikarában oly kipróbált érzelmű és tehetségtelű tanterviakat láthatunk, kikben megvan a teljes biztosíték ahhoz, hogy ezen országos testület a püspöki kar intencziót mindenkor megértve és átértelmezve munkálkodik a vallásos és hazafias népnevelés előbbrevitelén.

Kérelem a kath. tanító-egyesületek és kath. tanítói körök t. tisztikarához.

A katolikus tanítók orsz. bizottságának elnöksége tisztelettel kéri a hazai kath. tanító-egyesületek és kath. tanítói körök tisztviselőseit, hogy az egyesületekre, illetőleg tanítói körre vonatkozólag a következő kérdések alapján szíves értesítést Budapest, Szent-István-Társulat, Királyi Pal-utca 13., »Népnevelő« szerkesztősége czímen beküldeni ne terheltessenek.

1. Az egyesület, kör teljes czime
2. Az egyesület, kör elnökének neve és lakása.
3. Az egyesület, kör titkáranak, jegyzőjének neve és lakása.
4. Az egyesület tagjainak száma.

A kath. tanítók orsz. bizottságának elnöksége.

VEGYESEK.

Az Országos Pázmány-Egyesület május 10 én délután 5 órakor, végleges szervezkedés czéljából közgyűlést tartott a budapesti kath. kör nagytermében. Az egyesületnek czélja, a kath. hírlapírók és írók egyesítése, erkölcsi és segítő alap létesítésével — anyagi támogatása, az összetartás ápolása, a kölcsönös becsülés és szeretet megszilárdítása s a kath. hírlapírásnak biztos életpályává tétele. Az ügy érdekében állónak tartjuk, hogy minden katolikus férfiú, ki becsületes, hitű katolikus szellemben működik az irodalom terén — belépjen a Pázmány-Egyesület kötelékébe. A rendes tagok száma eddig is már 150; de ezek közt még vajmi gyéren vannak képviselve vidéki kath. lapjaink szerkesztői és munkatársai s vidéki katolikus íróink. Kérjük őket, lépjenek be rendes tagokul a Pázmány-Egyesületbe ismerőseik, barátaik körében pedig szíveskedjenek pártoló tagokat megnyerni. Azon kath. testvéreinket pedig, akiknek vallását, jogait, szabadságát, mi kath. hírlapírók az utolsó lehetéig védelmezzük; akik a katolikus sajtónak és munkatársainak ügyével rokonszenveznek s azt szívükön hordják, kérjük, lépjenek be

szintén pártoló tagokul, hogy hatalmas testületté fejlődjenek ki a kath. hírlapírók és írók Országos Pázmány-Egyesülete. Az ideiglenes bizottság nevében Hummer Nándor felkéri az újonnan jelentkező rendes tagokat, hogy jelentkezésüket hozzá (Királyi Pál utca 13. sz.) beküldjék.

A tanítóképző-intézeti tanárok orsz. egyesületének, már tudniillik a felekezetenkülieknek június 3—5-én lesz a nagygyűlése. A gyűlés főtárgya az új tanítóképzési törvénytervezetnek megállapítása lesz. E tervezetben követelik az állami tanítóképesítést, az állami felügyelet kiterjesztését. E liberális törekvésekkel szemben örömmel szemléljük a kath. képzőintézeti tanárok orsz. mozgalmát az egyesülésre, a közös munkára. A kath. képzőtanárok gyűlése, miként már több ízben közöltük, Egerben lesz.

Az érdem jutalma. Beküldetett lapunkhoz a „Nagy-Somlyó vidéki római kath. tanító-egylet“ által 1898. évi június 14-én S. Váshelyen Stangly Ferenc néptanító 64 éves tanítói működésének emlékére tervezett jubiláris ünnepség ünnepi sorrendje, melyet szószertint közzéteszünk, hadd lássák, hogyan tiszteli a kath. tanító az ő kartársát. 1. Délelőtt 9 órakor Somlyó-Váshelyen ünnepélyes istentisztelet, melyen a kör tagjai fogják karban énekelni: a) »Aldunk tégedet« stb., — b) »Azért ezt a nagy szentséget« stb., — c) »Téged Isten dicsérünk« stb. kezdetű énekeket, — d) az ünnepélyes szent mise alatt: »Oh Isten szent Felsegédet« kezdetű miseéneket. Betétképen felejtárlásra alkalmi magánrész: »KegyelmeK édes Istene«, mely után a kar a miserészeket folytatja. Áldozásra az utolsó része a misének »duett«. A kart Tima Lajos devecseri kántortanító fogja vezetni. 2. Díszgyűlés a somlyó-váshelyi népiskola egyik tantermében. Az elnöki megnyitó beszédet tartja a kör világi elnöke. 3. A jubiláns tanító úrnak bemutatása 2 tagu küldöttség által. Ez alkalommal nagym. és főtiszt. püspök úrnak elismerő okiratát fogja főtiszt. Rácz Ferenc tanfelügyelő és egyházi elnök úr felolvasni és beszéd kíséretében az ünnepeltnek átnyújtani. 4. A „Nagy Somlyó-vidéki r. kath. tanítóegylet“ nevében az ünnepi szónoklatot Werner Károly kertai tanító úr mondja, mely alkalommal átadja az ünnepeltnek a tanítói kar emléktárgyát. 5. A s. váshelyi r. kath. iskolaszék tagjainak üdvözlése. 6. A községi elöljáróság és képviselőtestület üdvözlése. 7. Az ünnepelt felnőtt tanítványainak üdvözlése. 8. Az iskolás gyermekek üdvözlése. Egy fiú és egy leány. 9. Esetleg a szomszédos tanítókörök küldötteinek üdvözlése. 10. A jubiláns tanító válasza. 11. A díszgyűlés bezárása és feloszlata Tisza Lajos körelnök által. 12. Díszebéd. Devecser, 1898. május 8. A rendező-bizottság.

Az ó-budai leányjavító-intézet A rákospalotai leányjavító intézeten kívül még egy leányjavító intézete van Magyarországnak, melyet San Marco hercegasszony, született Nákó grófnő alapított 1891-ben Ó Budán. A nagylelkű alapító saját maga tartja fenn ezt az intézetet, mely ma már több mint száz növendéknek nyújt oltalmat az elzúllás ellen. Az ó-budai leányjavító intézetet a Jó pásztor nevét viselő apácák vezetik, igazgatója pedig az ó-budai plébános. A növendékeknek külön papjuk van, a kinek egyedüli hivatása az, hogy az intézetben levő leányok vallási és erkölcsi nevelésével foglalkozzék. Az intézetnek saját díszes házikápolnája is van és így a növendékeknek akkor sem szükséges magányukat elhagyni, ha vallási kötelességüknek tesznek eleget. A növendékek egészségére is nagy gondot fordítanak az intézetben, a mely szép világos palotaszzerű épületben van elhelyezve. A hálótermek nem zsúfoltak, a nappali dolgozó-termek czélszerűen be vannak rendezve. Külön teremben ápolják a betegeket, azonkívül tágas, nagy kert áll rendelkezésükre. A növendékek női kézimunkákkal foglalkoznak, de gondjuk van az apácáknak arra is, hogy a háztartási dolgokat is megtanulják. Rendszerint három évre veszik föl a növendékeket és ha elhagyják az intézetet, az igazgatóság gondoskodik elhelyezésükről.

Pályázati hirdetés. A „Budapesti (budai) Tanítóegylet” a folyó 1898. évben a következő pályázat megoldására hirdet pályázatot: »A székesfővárosi özségi iskoláiban követendő egyöntetű eljárás czéljából felölendő e keretben mindaz, a mi az irás helyes tanítására és megtanulására vonatkozhatik. A pályázónak a következő kérdések megoldására kell törekednie: 1. miként kell a növendékek igazi érdeklődését felkeltetni és biztosítani a szépírás fontossága iránt? 2. mik teendők arra nézve, hogy a gyermekekben a rendes tisztaságszeretet, valmint a szép iránti érzék már korán felébredjen s később állandósuljon? 3. minő utasítások tartandók szem előtt a test, az írka és a toll helyes tartására nézve? 4. czélszerű és szükséges-e az I. osztályban a palatábla használata s mivel volna az esetleg pótolható? 5. minő legyen az írka vonalzása, mérete és minősége, hogy a czélnak leginkább megfeleljen? 6. miféle szempontok legyenek irányadók a toll, a tinta és az ítatópapír helyes kezelésére vonatkozólag? 7. a betűalakok, a betűk származására való tekintettel, miféle csoportosításban tanítandók s ezzel kapcsolatban miféle előgyakorlatok alkalmazandók? 8. a szépírás anyagából az egyes hónapokban mennyi veendő fel osztályonként s miféle tanítási módszer mellett? 9. az ütemzés minő kivitelben történjék külön az alsó- és külön a felsőbb osztályokban? 10. melyik osztályban s miféle eljárás mellett történjék az átmenet a négy vonalon való írásról az egyvonalu (dictandó) írásra s miként kezelendő ez? 11. miféle elvek szerint történjék a tollba mondás és másoltatás, hogy az a szépírás tanításának mindenkor megfeleljen? 12. mik a tanító teendői arra nézve, hogy a szépírás tanítása egyuttal a helyesírás elsajátításának is minden fokon a szolgálataiban álljon? A pályaműnek — a székesfővárosban általánosan gyakorlatban lévő dűlőírás alapján — tisztán a magyar szépírás tanítására kell kiterjedkednie s alkalmas mintalapokou — a használandó ütemzési módok feltüntetésével — egységes ABC-t kell nyújtania. A pályadíj 100 korona. Az idegen kézzel írott, kettős borítékba zárt s jeligés levéllel ellátott pályamunkák *Koncsek Lajos* egyesületi elnök nevére címezve a II. ker. Toldy Ferencz utcai elemi iskolába küldendők. A pályaművek beküldési határideje f. évi szeptember hó 1. *Jegyzet.* Csak az az egyleti tag pályázhat, a ki az egyletnek jelen pályázat kihirdetése előtt legalább egy évvel már tagja volt s tagsági kötelezettségének mindenben eleget tett. Budapest, 1898. évi április hó 10. én. *Koncsek Lajos* egyesületi elnök. *Vaskó Bertalan* egyesületi jegyző.

Tanárból — plébános. Vincze Alajos egri érseki tanítóképzőzet igazgatója az egri érsek úr a napokban kápolnai plébánosává nevezte ki s a kinevező okiratban egyuttal sokoldalú munkálkodásáért fópásztori elismerését is nyilvánította a kinevezett igazgatónak. Harmincz év szakadatlan munkálkodását jutalmazza meg e kinevezés. Vincze Alajos — eltekintve attól, hogy mint népies író s ragyogó tollu elbeszélő, továbbá mint egyházi szónokaink egyik jelese s mint az egri társadalom egyik előkelő és tevékeny tagja is kiváló érdemeket szerzett — ismétljük: ezektől eltekintve, minket mint nevelő és tanító érdekel. Az egri érseki tanítóképzőnek két évtizednél hosszabb ideig volt igazgató-tanára, majd később (a kilenczvenes évek elejétől) igazgatója. Az ország egyik elsőrangú tanítóképzője tett az egri intézetből az ő vezetése alatt. Az az intézet, melyet oly hosszú időn vezetett sikerrel, s melylyel az ő jó lelke szinte összeforrt, sohasem fogja elfeledni ezt a három évtizedes működést. A képző tanári karának tagjai és tanítványai őszintén tisztelték, szerették és lelkesedtek érte. Most, midőn ezzel az alkalommal szívből üdvözöljük, azzal a reménnyel válnunk meg tőle, hogy lesz még alkalmunk vele találkozhatni a népoktatásügy mezején, habár szűkebb munkakörben is. (»N. T.«)

Szíves figyelembe: *Királyi kegyelet nemzetünk*

nagyjai iránt. Oktatásul a magyar tanuló ifjúság, buzditásul jó honfiak és honleányok számára kiadták: *Bartos R., Czimmermann A., Gábor Gy., dr. Zelliger V.* Tíz szép képpel, csinos, izléses arany nyomású kötésben (Kiss Valdemár könyvkötészete) a király arczképével, 48 lap. Ara 15 kr. — Ily czímű művecske hagyta el a sajtót, mely igen alkalmas arra, hogy a tanuló ifjúságot a hazaszeretetre, törvénytiszteletre és vallásosságra oktassa. A tanuló ifjúság között való széles terjesztésre melegen ajánljuk. Kapható: Budapest, VII. kerület, Hungária uti elemi iskola igazgatóságánál. Budapest székes főváros tanácsa e könyvecskének a fővárosi iskolákban való terjesztését megengedte és melegen ajánlotta.

RÖVID HIREK.

A Szent-István-Társulat (Budapest, IV., Királyi Pál-utca 13.) régen érzett szükségnek tett eleget, midőn kiadta a következő igen jeles művet: »Szinjátékok ifjúsági színpadra«. Idegen szerzők után fordította és átdolgozta Pokorny Emánuel. Két kötet. Díszes egész vászonkötésben egy kötet ára 80 kr. Egy-egy kötet külön is kapható. Az I. kötet két hosszabb színdarabot tartalmaz: A vértanu család és Moras Tamás; a II. kötet pedig öt kisebbet ad: A padlásszobában, Az örökség, Inkognitó. Az igazgató úr és A fogadás. A darabok előadásának jogát az illető kötetből tíz példány megrendelésével lehet megszerezni.

Az »A. V. T. E.« *kisjénői fiókbizottság* Kisjénőn 1898. évi május hó 12-én esütörtökön délelőtt 9 órakor a fhi iskolá helyiségében rendes tavaszi ülést tartott, melyen az egységes tanítói közszellemről Koczók Lajos ágyvai tanító, a »Szólószet és borászat«-ról Sipos Ferencz székudvari tanító értekezett.

Megecsített kath. tanítóegylet. A vallás- és közokt. miniszter a »Rozsnyó-egyházmezei róm. kath. tanítóegylet« alapszabályait 1898. évi 17,312. sz. a kelt rendeletével jóváhagyta.

Az aradi tanítóképző jubileuma. Az aradi állami tanítóképző-intézet október 20-án ünnepi buszonöt éves főnnállásának jubileumát. Az ünnepen Arad város egész társadalma részt vesz. Az emlékünnepen alapítás is tesznek s e czézből gyűjtést rendeznek.

Szegény gyermekek nyaralása. A szünidei gyermektelep-egyesület az idei nyárra is egész sereg iskolásfiút küld ki nyaraló-telepeire. Az egyesület elnöksége föl-hívta a fővárosi iskolák igazgatóit, hogy május 15-ig terjeszszék be a nyaralásra küldendő gyermekek jegyzékét. A jelentkezőket az egyesület orvosai megvizsgálják s csak a gyöngé, beteges gyermekeket küldik el a nyaraló telepekre.

Új tanfelügyelők. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Szabó Mihály* drt, az alsófehérvármegyei tankerület vezetésével megbízott segédtanfelügyelőt, ezen vármegye, — *Schwetz Vilmost*, a kisküküllő-vármegyei tankerület vezetésével megbízott kir. segédtanfelügyelőt, ezen vármegye kir. tanfelügyelőjévé végleges minőségben kinevezte. Schwetz a tanítói karból emelkedett a tanfelügyelői állásra. Őszintén üdvözöljük őt e megérdemelt kinevezés alkalmából.

A miniszter köszönete. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Gregorics Mihály* fajsi plébánosnak, a ki az ottani róm. kath. iskola és óvoda felszerelésére egyezer forintot adományozott, köszönetét nyilvánította.

A h-m.-vásárhelyi állami óronőképző-intézet 1848. április 11. és 1891. április 28. vagyis a hisdedorás törvénye szentesítésének emlékeztetere f. évi április 28-án délután 5 órakor az állami polgári iskola tornatermében a gróf Csáky Albin nevével viselő segélyző alapja javára iskolai ünnepséget rendezett.

A »Társulati Ertesítő«, Gyürky Ölon katolikus hetilapja, a keresztény-szociális mozgalom központi sajtóközegévé készül lenni. — A május 8. szám ismét számos cikket és közleményt hoz a keresztény-szociális tevékenység és a katolikus egyesületi élet köréből. Előfizetési ára egész évre 4 frt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Pal-utca 7., II. em. 37.

Szerkesztői üzenetek.

Cs. J. Székudvar. Az átdolgozást szabadon végezheti. Az ígért dolgokat készséggel fogadjuk. — M. J. Szabad-Báránd. Átadtuk a kiadóhivatalba. A cím-szalag kiigazítása iránti megkeresések oda tartoznak.

Sz. I. Esztergom. Közzétettük. — S. J. Surány. Már 1878-ban tagja lehetett volna a nyugdíjalapnak. Az a kérdés, kit terhel a mulasztás. Ha nem önt, úgy hihető, hogy tekintettel lesznek aggkorára s beszámítják az elmulasztott éveket. Miután az 1880. év, a szabályzat értelmében működésének kezdő éve, 1899. év végével 19. beszámítható éve lesz; de talán csak tekintettel lesznek hosszas szolgálatára. Legjobb esetben 210 frt évi nyugdíjra tarthat igényt. Azonban 1875-től számítva 10 év után 40% és minden további évben 2% pótlás, azaz 239 frt. — D. I. Tószegen. Hivatalos használatra, tehát egy meghatározott czélra, p. o. a nyugdíjalapba való felvételhez szükséges folyamodás mellékletül, szóval ilyen esetekre bélyegtelennül hitelesíthet. Egyéb használatra okmányt és oklevelet csak a közjegyző hitelesíthet. — Sz. F. Peresztgye. 1. Időt nem tűzhetünk ki. 2. Az ügyrend tanács-közlési jogot ad oly jelenlevőnek, ki kath. tanítványban működik. — A. I. Brassó. 1. A tiszteletpéldány elküldése iránt intézkedtünk. 2. Készséggel. 3. A kért tervet rövid időn belül megküldhetjük. Üdvözet. — Kérdező. Az országgyűlési irodában bármikor megtalálható. A levelet átadják vagy lakására küldik. — K. A. Stomfán. Köszönet az értesítésért. — F. J. Rakamaz. Lapunk egyik f. évi számának hivatalos rovata adatt megtalálja a kértfelvilágosítást. Az 1. kérdésre válaszunk, hogy igen, melléklendő; a 2-ra, hogy a kérvényt az egyházhatalóság útján kell betérjeszteni. — T. I. Somogy-Kiliti. A kath. tanítók egyesületi letére vonatkozó mindennemű közlések díjmentesen tételnek közzé, így a meghívók is. Kérjük, küldje be. — B. Gy. Sárvár. A beérkezett érdekes jegyzőkönyvet ismertetni fogjuk. Üdvözet. — B. L. Nagy-Szeben. Készséggel, rokonszenvét sokra becsüjük. Üdvözet.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Pályázatok.

Helyreigazítás. A „Népnevelő” 19. számában megjelent lipovai tanítói pályázat határideje nem 16. ize, hanem május 30-ika délutáni 3 óra.

Esztergomi érseki megye.

A dunaszentpáli róm. kath. kántortanítói állomásra f. évi június hó 2-ig pályázat hirdettek. Javaldalmazása: 7 hold szántó föld saját munkálatásával, körülbelül 350⁰⁰ól házikert, párbérben mintegy 26 p m. felesbuza és ugyanannyi forint, stóla, mész és apróbb járulékokból mintegy 30 frt. a községtől saját használatára 200 kéve rőzse, tandíj fejében a község pénztárából 220 frt, lakása 2 szoba, zárt konyha, kamra, istálló és hármás ölből áll. A kántortanító köteles a harangozóit és egyházi teendőket is ellátni. A kérvények a dunaszentpáli róm. kath. iskolaszéknek czimezve küldendők. Személyes megjelenés kívántatik.

Győri egyházmegye.

Ladaméri (Győrm.) róm. kath. tanítói állomásra pályázat hirdettek. Fizetése: az uradalomtól 35 frt.

100 kéve rőzse, a községtől: 7 hold szántó föld, 42 p. mérő kétszeres, 9 frt készpénz, 70 kéve rőzse, községi pénztárból 50 frt készpénz, harangoztatás czimén, de amelyet nem tartozik személyesen végezni 18 frt, uradalmi cselédek gyermekei után 6 frt, államsegély körülbelül 112 frt, azonban ez f. évi szeptember 1-étől kezdődik. Lakása: 2 szoba, 1 konyha, 1 kamra, 1 istálló és 50⁰⁰ól kert. Választási határidő f. évi július hó 4-én. Kérvények az iskolaszékhez czimezve Ladamérré intézendők. Ladamér, 1898. május hó 8-án. 1—3

Orgona-építési műintézet. RIEGER TESTVÉREK

BUDAPEST, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) es. és kir. udv. orgona-gyárának fiókja. Leg-olesőbb arakon kiváló orgonákat szállítanak. A cég 24 évi fennállása óta

630 uj orgonát

épített, melyek közül 222 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországra, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországra szállítottak.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

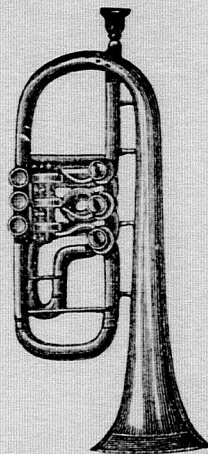
STOWASSER J.

es. és kir. udvari hangszergyáros

Budapest,

II. ker., Lánchíd-utca 5.

- Iskolai hegedűk
3, 4, 5, 6 frttól 100 frtig
- Kis bőgők
8, 10, 12, 20 frttól 50 frtig
- Nagy bőgők
28, 30, 32, 40 frttól 100 frtig
- Cimbalmok
35, 40, 80, 100 frttól 300 frtig
- Dob két verővel
8, 10, 12, 16 frt
- Jelzőkürt
3, 4 frt
- Harmónikák elpusztíthatatlan
erős orgona-hanggal
2 frttól feljebb

== Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. ==

Hazánk legnagyobb molykár ellen biztosító- és megóvó-intézete

Katzer József szücsmester **Budapest, VI., Ó-utca 44. szám.**

Műhelyek és raktárak: Ó-utca 42., 44., 45., 46. és Uj-utca 43.

Utazó- és Complett városi bundák, gallérok, sapkák stb. szörme divatárak.

Budapest, Buschmann F. könyvnyomdája (Harisch-bazár).

